

Minister je nadalje obširno razpravljajal o eksportnem oddelku industrijskega sveta in njega nalogah, o trgovinskih misijah vojnih ladij, o ustanovitvi trgovinskih postaj v inozemstvu in o uredbi akcijskega sistema, glede katerega je dejal, da se je koncesijski sistem že preživel, da ni več primeren sedanjim razmeram in da ga hoče nadomestiti z normativnim sistemom.

Člana industrijskega sveta Leitenberger in Mauthner sta z veseljem pozdravila izvajanja trgovinskega ministra, povdarjajoč, da je avstrijska industrija v zadnjih letih v primeri z industrijo v drugih državah nazadovala in želeč, da bi vlada v prihodnje pospeševala vse gospodarstvo v tistem duhu, kateri je preval izvajanja trgovinskega ministra.

Industrijski svet se je potem konstituiral. Želeti je, da bi njega delovanje obrodilo obilo sadu.

Odprta pot.

V torek se je nekaj zgodilo, kar je vso Avstrijo močno presenetilo, česar prav v tem trenutku ni skoro nihče pričakoval in kar je zlasti nemške opozicijske stranke preplašila: vlada je zaključila 14. zasedanje državnega zbora.

To je facit vseh prizadevanj ministerskega predsednika za zagotovitev rednega in mirnega delovanja drž. zbora. Ministerski predsednik je storil vse, kar je bilo možno, da pridobi Nemce za opustitev obstrukcije. Podpiral jih je administrativnim potom koder je mogel in dal je po nemških, Slovanom neprijaznih birokratih sestaviti za Nemce jako ugoden načrt jezikovnega zakona, kateri pa pri nemških obstrukcionistih ni našel milosti. Ker so načelniki nemških klubov odklonili, udeležiti se neobveznih posvetovanj z vlado, dokler se ne prekličejo jezikovne naredbe, in ker so tudi nemškoliberalni veleposestniki iz Češke odklonili Thun-Stummov načrt jezikovnega zakona, šel je ministerski predsednik grof Thun v soboto v Ischl, kjer je cesarju poročal o položaju ter dobil cesarjevo privoljenje, da sme vladati brez parlamenta ter rešiti vse najnujnejše stvari na podlagi § 14.

Prvo, kar je storil ministerski predsednik, je bilo to, da je zaključil zasedanje državnega zbora. S tem je grof Thun priznal, da je bilo vse njegovo prizadevanje, doseči mir z obstrukcionisti, popolnoma brezuspešno in da se nahaja sedanja vlada po štirimesečnem pogajanju ravno tam, koder sta bila grof Badeni in baron Gautsch tisti trenotek, ko sta zaključila zasedanje.

Tekom štirinajstih mesecev je to že četrtnokrat, da je vlada zaključila drž. zbor. S tem je faktično suspendiran parlament in je etabliran absolutizem. Z zaključenjem državnega zbora je razveljavljena izvolitev predsedništva (dr. Fuchs, dr. Ferjančič, Lupul.) člani kvotnih deputacij so izgubili svoje mandate, uničeni so vsi vladni in incijativni predlogi, kateri

so bili podani tekom minolega zasedanja in suspendirana je tudi poslanska imuniteta. Parlament imamo samo še na papirju v resnici pa je začasno odpravljen in je uveden absolutizem.

Pot je odprta — tako so vzklikali oficijozni listi v svojih komentarjih zaključenja državnega zbora in ta vzklik je našel mnogo odmeva. Prav pogostoma se čuje, da je zaključek sesije začetek korenitih prememb v našem notranjepolitičnem ustroju; čuje se tudi, da hoče vlada premeniti sedanjo ustavo v smislu federalizma, sploh se čujejo najraznovrstnejše kombinacije, kakor vselej takrat, kadar nihče ničesar ne ve.

Morda se nekatera teh kombinacij uresniči, zlasti verjetno, je, da vlada razpusti državni zbor in da razpiše nove volitve, ali v bližnji prihodnosti se to ne zgodi. Zdaj nima vlada drugega namena, kakor ta, uveljaviti nagodbo z Ogersko neparlamentarnim potom. Radi nagodbe se je trudila pridobiti Nemce, da bi odjenjali od obstrukcije, radi nagodbe je hotela, da naj parlament funkcionira, saj vse drugo opravi tudi brez parlamenta, a ker se jej to ni posrečilo, se je se je parlamenta lahkega srca odkrižala.

Z absolutizmom se vlada zdaj v Avstriji. Vlada hoče vsaj letos, vsaj mej jubilejskimi slavnostmi imeti mir, in to je dosegla s tem, da je parlament suspendirala. Nekaj časa bo vlada z absolutizmom prav lahko in prav prijetno izhajala. Toda dolgo ne pojde. Absolutizmu se imamo zahvaliti za Solferino in Kraljevi gradec. Absolutizem se je preživel in tudi absolutizem grofa Thuna bo samo nekaj mesecev trajajoča epizoda. Kaj se potem zgodi, tega ne more nihče prorokovati. Vladi je odprta pot na vse strani, na desno in na levo, kam bo krenila, tega najbrž danes še sama ne ve.

Politični pregled.

Notranji položaj. — Dne 26. julija je vlada zaključila zasedanje državnega zbora. O pomenu tega koraka govorimo na uvodnem mestu, tu naj samo omenimo, da je malone vse javno mnenje prepričano, da je vlada z zaključenjem državnega zbora hotela dobiti svobodne roke za izvršitev dalekosežnik preosnov. Nemci ne vrjamejo, da je že odbila zadnja ura. ampak se tolažijo, da bo vlada nekaj časa poskušala izhajati s § 14. potem pa da se začne ž njimi iz nova pogajati. Čehi so zopet mnenja, da je predruženje ustave neizogibno, da hoče vlada odpraviti drž. zbor in povrniti dežel. zborom volilno pravico. Položaj je tako zamotan, da je popolnoma nemogoče izreči, kdo ima prav.

Omajano stališče grofa Goluchowskega. — Zadnji čas je bilo večkrat slišati, da je stališče našega ministra zunanjih del jako omajano in da utegne v kratkem odstopiti. Ako bi se to naznanilo ne uresničilo, bi se mi temu jako čudili. Grofa Goluchowskega balkanska politika je dosegla popoln fiasco in še nikdar niso bile balkanske države tako jedine in složne kakor zdaj v namenu, zapreti Avstriji pot na Solun. Bolgarska in Rumunska sta v ta namen zvezani z Rusijo, Črnogora pa je ravnokar srečno izvojevala časnikarsko vojno proti Goluchowskemu, vojna v kateri se je dunajski kabinet blamiral. Stvar je našim bralcem znana. Oficijozno časopisje avstrijsko je na najsurejši način napadlo Črnogoro, češ, da je črno-

gorski uradni list razžalil Avstrijo. Dotičnega razžaljenja pa ni črnogorski uradni list nikdar pisal. Potem so oficijozni trdili, da je dotično žaljenje pisal „Srbobran“, a izkazalo se je, da je tudi to laž. Zdaj se zatrjuje, da odstopi sekcijski sef Doczy ki je to časnikarsko vojsko zakrivil. Z njim naj bi odstopil tudi grof Goluchowski, saj bi nam njegova nerodna politika utegnila naposled še kako katastrofo nakopati.

Hrvatska. — Nehrvatsko časopisje razpravlja jako mnogo o približenju hrvatskega bana grofa Khuena-Hedervaryja in škofa Strossmayerja, Na potovanje v Rogatec je škof Strossmayer obiskal bana, kar se že dolgo vrsto let ni zgodilo. Ker je v zadnjem času postalo razmerje mej banom in Strossmayerjevo stranko nekoliko prijaznejše, izvajajo listi iz škofovega poseta najrazličnejše kombinacije in si zlasti belijo glave, ravna-li ban po naročilu ogerske vlade ali proti njeni volji.

Balkanske države — Bolgarski knez Ferdinand se je naposled, po dolgih in ljutih bojih, porazumel z Rusijo. Potoval je v Petrograd in tam se je izkazalo, da so vsa nasprotstva mej Rusijo in Bolgarsko popolnoma poravnana. Bolgarska bo v prihodnje hodila roko v roki z Rusijo. Avstrija se je neizmerno trudila, da to prepreči, doprinašala je v to svrhu dolgo let velike moralne in politične žrtve, a zdaj se vidi, da je bilo to vse zaman. Koj za bolgarskim knezom je potoval v Petrograd rumunski kralj. To je moralo dunajske kroge še bolj zaboleti, saj je bil rumunski kralj zadnja leta goreč privrženec trozveze. Bržčas se je povodom tega potovanja uredilo tudi rusko-rumunsko razmerje z ozirom na balkansko politiko, tako, da se zdaj lahko reče: Rusija, Rumunska, Bolgarska in Črna gora so jedine glede balkanske politike in sicer jedine v nasprotstvu napram Avstriji. Ta ima zdaj na svoji strani samo še Srbijo, oziroma srbskega generalisimusa razkralja Milana. Toda veljava le-tega moža ni velika. Celo nova skupščina, katera je njegovo delo, katera je izvoljena po milosti policije, se je začela ustavljati Milanu in lahko se reče, da tisti trenotek, ko počí prva puška na Balkanu se podere prestol Obrenovićev in se tudi Srbija pridruži tistim državam, katere hočejo Avstrijo iztisniti z Balkana. Politika grofa Goluchovskega tega ni znala preprečiti in ker se vsaka politika sodi po njenih uspehih, moramo priznati, da je bila politika grofa Goluchovskega slaba in da grof Goluchowski ni več sposoben za vodstvo vnanje naše politike. Čim prej ga cesar odslovi, toliko bolje bo za Avstrijo.

Nemčija. — Partikularistična prizadevanja na Nemškem so dobila novo podporo v prepiru mej cesarjem Viljemom in zveznim knezom, regentom kneževine Lippe-Detmold. Regent je bil prosil cesarja, naj ukaže, da mora vojaštvo pozdravljati regentove otroke. Cesar je to z jako neprijaznim pismom odklonil, ker regentova žena ni plemenitaška. Regent se je pritožil pri drugih nemških vladarjih, kar mu pa ne bo nič pomagalo. Na ljudstvo je to seveda zopet uplivala v protipruskem smislu.

Francija. — Dreyfussova afëra je še vedno na dnevnem redu, ker se še vedno obe stranki trudita, da dosežeta zmago. Čujejo se najrazličnejše vesti glede preiskave proti Picquartu in proti Esterhazyju, a njih resničnosti ne more nihče presoditi. Zola, goreči zagovornik Dreyfussov, o čigar obsodbi smo zadnjič poročali, je v tem pobegnil iz Francije, kam, tega še zdaj nihče ne ve. Za Zolo je to malo časten konec njegove filosemitske kampanje.

Špansko-ameriška vojska. Z bojišča ni sedaj nikakih novic. Amerikanci hočejo vojsko nadaljevati šele potem, ko preneha deževje na Kubi, mej tem pa so se začela tajna pogajanja radi miru. Morda so zategadelj ustavljene vojne operacije. Maršal Sagasta je sedaj diktator na Španskem in ker ve Španija, da nima prav nič upanja na zmago, skuša do-

seči mir. Ta bo vsekako drag in ker se Karlisti že zdaj močno gibljejo in jih vlada le težko kroti, je verjetno, da nastane revolucija, ako bi vlada sklenila za Špansko neugoden mir.

Beseda o krmi.

Star pregovor, katerega naj bi kmetovalec nikdar ne pozabil, uči: „Krava pri gobcu molze“, kar pač pomeni, da je krma pri živinoreji prva stvar.

Vse one raznovrstne rastline in rastlinske dele, kakor tudi nekatere živalske tvarine na pr. mleko, katere sploh živini v živež pokladamo, imenujemo krmo ali pičo.

Vsaka krma je sestavljena iz raznih tvarin. Te tvarine, ako jih živina povžije, raztope se in pretvarjajo se v želodcu ter raztopljene polagoma skozi črevo prestopajo v kri in tako pomnožujejo kri, katera vse telo redi. Zato imenujemo vse take tvarine redilne tvarine. Živina vseh povžitih tvarin ne prebavlja enakomerno, ampak nekatere hitreje, druge počasneje, nekatere pa še celo nič. Prebavljene, to je, v želodcu raztopljene in pretvorjene tvarine prestopajo potem v kri in sicer jedne hitreje, druge počasneje. Tiste tvarine, katere živina najhitreje prebavlja in katere potem najhitreje prestopajo v kri, da redijo živalsko telo, so torej največje vrednosti, katero imenujemo redilno vrednost. Da nam bode jasno, katere tvarine prištevamo redilnim, odgovorimo na vprašanje: kateri so glavni sestavni deli rastline?

Vsaka rastlina ima v sebi več ali manj vode. Ako posušimo tako rastlino pri 80° R., izhlapi iz nje voda in ostanejo nam vse druge suhe tvarine. Ako jih zažgemo, zgori jih nekoliko, to je: one se zvežejo s kislecem, ki se nahaja v zraku ter ubežijo kot dim v zrak, druge nam pa ostanejo kot pepel. Pepel imenujemo tudi mineralne tvarine, tiste, katere so zgorele, pa imenujemo organske tvarine.

Če gorljive rastlinske tvarine preiščemo, nam je jasno, da so sestavljene s kisleca, ogljenca in vodenca, ali pa samo s kisleca ogljenca, in vodenca, torej brez dušca. V prvo vrsto, to je mej tiste, katere imajo dušca v sebi, prištevamo rastlinske beljakovine in nekatere druge, ne še popolnoma poznane tvarine; v drugo vrsto tvarin, to je onih, ki nimajo dušca, pa spadajo: vlesenina, rastlinska tolsča in takozvani ogljenčevci kakor skrob, sladkor, gumi itd.

Razven teh tvarin nahaja se v rastlinah listno zelenilo (klorofil), to je ono barvilo, ki daje rastlinam zeleno barvilo, nadaljo vosek, rastlinske kisline itd. Teh tvarin je pa v rastlinah malo, torej tudin imajo posebne redilne vrednosti.

Glavni sestavni deli rastlin so torej: voda, beljakovine, vlesenina (katera obstoji od celuloze in lignina), rastlinska tolsča, ogljenčevi hidrati (skrob in sladkor) in mineralne tvarine (pepel) kakor kali, matron apnenik,